

PROSVETA THE ENLIGHTENMENT

GLASILO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE
JEDNOTE

Organ of and published by Slovene National Benefit Society

Narodna na Zdravstveno dravstvo (izven Chicago) in Kanado \$6.00
na leto, \$3.00 za pol leta, \$1.50 za četrt leta; za Chicago in okolice
Cook Co. \$7.50 za celotno leto, \$3.75 za pol leta; za inozemstvo \$9.00.
Subscription rates for the United States (except Chicago) and
Canada \$6.00 per year. Chicago and Cook County \$7.50 per year.
Foreign countries \$9.00 per year.

Cene oglasov po dogovoru.—Rokopisi dopisov in nenaročenih
članov se ne vračajo. Rokopisi literarnih vsebin (črtice, povesti,
drame, pesmi itd.) se vrnejo pošiljatelju le v slučaju, če je priložil
poštnino.

Advertising rates on agreement.—Manuscripts of communications
and unsolicited articles will not be returned. Other manuscripts,
such as stories, plays, poems, etc., will be returned to sender only
when accompanied by self-addressed and stamped envelope.

Naslov na vse, kar ima stik s listom:

PROSVETA

2857-58 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Illinois

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

138

Datum v oklepaju na primer (August 31, 1945), poleg vašega imena
na naslovu pomeni, da vam je s tem datumom potekla naročnina. Ponu-
vite jo pravočasno, da se vam list ne ustavi.

Utrditev ruskega vpliva v Aziji

Dalekosežna pogodba, ki je bila nedavno sklenjena med sovjetskimi in kitajsko vlado, je bila z navdušenjem pozdravljena v Moskvi in v Čungkingu. To obojestransko veselje ni bilo brez vzroka. Gde vladi sta dobili, kar sta iskali. Rusija je s to pogodbo položila temelje za utrditve in tudi za razširjenje svojega vpliva širom jugovzhodne Azije. Čiang Kaišekova "fašistična" vlada pa je z njo stabilizirala svoj režim, preprečila civilno vojno in postala vsaj nominalni gospodar v Mandžuriji.

Nad to pogodbo so bili posebno presenečeni oni elementi, ki so napovedovali, da bo Stalin kreiral iz Mandžurije drugo Poljsko, to je inštitut na ustanovitve "neodvisne" države, ki naj pride definitivno pod sovjetski vpliv. Drugo presenečenje je bilo, ker je Stalin pustil na cedilu ali celo "izdal" kitajske komuniste, ki imajo svojo vlado v par severnih provincah z okrog 80 milijoni prebivalstva. Stalinovi kritiki in tudi mnogi pristaši so domnevali, da bo Moskva definitivno podprla kitajski komunistični režim ter metala polena pod noge Kaišekovi "fašistični" vladi.

★ ★ ★

Mednarodna politika je res od muh. Naš zunanji tajnik Byrnes je takoj po sklenitvi rusko-kitajske pogodbe obvestil javnost, da se je velika tvojica že na jaltski konferenci bavila tudi z Daljnim vzhodom. Med Stalinom, Churchillom in Rooseveltom je že v Jalti prišlo do sporazuma, kaj in kako bo po zlomu Japonske; Mandžurija zopet postane del Kitajske, Koreja postane neodvisna, Rusija pa dobi ostalo polovico otoka Sahalina, katerega je morala Japonski odstopiti po rusko-japonski vojni leta 1905; in za nameček dobi tudi Kurilske otoke. Stalin pa je obljubil, da se USSR pridruži zavezniškim proti Japonski v teku treh mesecev po zlomu nacistične Nemčije. Vse to je bila tajnost—razumljiva in potrebna tajnost, pravijo diplomatje.

Kar se tiče Mandžurije in Koreje, na papirju—in tej pogodbi—izgleda, da se je zgodovina zopet ponovila. USSR si je v tej pogodbi zagotovila navidezno le iste gospodarske koncesije, ki jih je imela na Daljnem vzhodu carska Rusija. Te koncesije so osredotočene okrog dveh glavnih železnic, Vzhodno-kitajske in Južno-mandžurske, ter okrog dveh korejskih pristanišč: Port Arthurja in Dairena.

★ ★ ★

S temi koncesijami si je Rusija zopet odprla pot skozi vse leto do Pacifika. To je bila glavna težnja tudi carske Rusije in zato je bila prisiljena Kitajsko, da sta skupno zgradili rusko-kitajsko železnico (zdaj znana kot Vzhodno-kitajska). Ta proga je dolga 1,200 milj in spaja rusko sibirsko železnico s Port Arthurjem, Dairenom ete. Istočasno je bila Rusija prisiljena Kitajsko, da je zgradila južno-mandžursko železnico, ki je nadaljevanje prve, to je vzhodno-kitajske.

Po veliki ruski revoluciji se je boljševiška vlada odpovedala vsem tem koncesijam, katere je enostavno krstila za imperialistične. Nekaj let po Leninovi smrti je sovjetska vlada naznanila preklitve tiste odpovedi in si pridržala ruski delež v vzhodno-kitajski železnici. Po okupaciji Mandžurije je leta 1935 prodala svoj delež Japonski, dasi je Kitajsko proti temu protestirala. S tem je Moskva "de facto" priznala japonsko okupacijo Mandžurije.

Zdaj je Rusija zopet dobila nazaj svoj delež in najbrže se veliko več. V smislu nove pogodbe bosta obe železnici pod skupno rusko-kitajsko upravo; enako tudi Port Arthur in Dairen. Predsedništvo obeh železnic bo v rokah Kitajske, glavno ravnanje pa v rokah Rusije. Slednje pomeni, da bodo odgovorni funkcionarji Rusi ali njihovi nastavljenici. Po 30 letih postanejo obe železnici izključno last Kitajske in Rusija se bo umaknila iz Mandžurije. Tako vsaj pravi pogodba. Koliko so vredne take pogodbe, je v luči zgodovine seveda drugo vprašanje.

★ ★ ★

Rusija se je v tej pogodbi tudi zavezala, da bo čez tri mesece po porazu Japonske potegnila vse svoje vojaštvo iz Mandžurije, kakor tudi, da se ne bo vmešavala v notranje kitajske zadeve. V zameno pa se je Kitajsko zavezala, da se odpove pravici do Zunarnje (severne) Mongolije. S slednjim je Kitajsko je priznala dejstvo, kajti Zunanjia Mongolija je že pred 20 leti proglasila svojo "neodvisnost." V resnici je neodvisna le na papirju, faktično pa protektorat Rusije. Kaišekova vlada je zdaj to tudi formalno priznala.

Koliko so vse te obljube vredne, bo seveda pokazala bodočnost. Glede notranjega nevmešavanja je ruska vlada dala enako obljubo Kitajski leta 1924 v pekingški pogodbi, toda tri leta pozneje sta obe vladi pretrgali diplomatske odnose in jih zopet upostavili leta 1932. Odvisno je, kakšno vlado bo Kitajsko zgradila po teji vojni—in bližnji bodočnosti. Nevarnost civilne vojne med Kaišekovo in komunistično vlado je za enkrat sicer minila, niso pa odstranjeni vzroki za notranje homatije.

★ ★ ★

Kar se kitajskega komunističnega gibanja tiče, navidezno res izgleda, da ga je la pogodba potisnila v defenzivo in zelo oslabilo, kajti prestiz sovjetske vlade je na strani Kaišekovega "fašističnega" režima. Ampak vse to je bolj formalno in navidezno.

V dani situaciji Moskvi faktično ni preostajalo drugega kot to, da je podprla Kaišekov režim. Ako bi bila podprla komunistični režim v Yunanu, bi bila sigurno izzvala ne samo civilno vojno na Kitajskem, marveč tudi zelo napete odnose med Ameriko in Anglijo na eni ter Rusijo na drugi strani. Ni izključeno, da bi taka poteza lahko izzvala odprt konflikt med Rusijo in Ameriko. Tragedija bi bila popolna.

S to pogodbo se je Rusija vsemu temu izognila in faktično zgra-

Glasovi iz naselbin

BESEDE SLOVENSKEGA MORNARJA O PRIMORSKI

Brooklyn, N. Y.—Nisem naročnik Prosvete, vendar pa jo redno čitam in mi zelo ugaja, kakor tudi Glas Naroda. List bi naročil, toda v nekaj mesecih se bom moral vrniti v moj rojstni kraj Trot-Barkovlje.

Čital sem članek rojaka Milana Medveška, kar me je napotilo, da želim tudi jaz spregovoriti nekaj besed o položaju v Trstu in Julijski Krajini. Ko sem čital imena naših krasnih vasi, na primer Proseke, Kontovelj, Sv. Križ, Nabrežine, Barkovlje, me je kar zabolelo pri srcu. Kar piše Medvešek, je gola resnica.

Bil sem še deček, ko sem že pomagal našim ribičem na morju, pozneje pa sem kot mornar delal na raznih italijanskih ladjah. V teku moje 18-letne službe na morju sem prevozil malo manj kot okoli sveta. Seveda, ker se nisem hotel vpisati v fašistično stranko, sem moral čakati od šest do osem mesecev, predno sem dobil zopet nazaj delo na ladjah. Tisti, ki so bili v fašistični stranki, pa niso čakali več kot 15 do 20 dni in na ladjah so imeli dobro službo, a delali zelo malo.

Med časom, ko sem bil doma, sem velikokrat prevozil vse naše ceste; od Trsta do Reke, od Reke do St. Petra in Postojne, od Postojne pa do bele Gorice in nazaj v Trst. To je bilo veselje vziti se z lepim in lahkim kolesom po naših lepih primorskih krajih in cestah! Čestokrat, ko sem se vozil s kolesom iz Gorice ali pa iz Tržača proti domu, sem se ustavil pri Sesslanju ter gledal pod menoj naš krasni Jadran. Kolikokrat sem vzdihoval: "Oh, Jadransko morje, kako si krasno!"

Tiste čase mi ni prišlo na misel, da bo prišel dan, ko bom moral trdo delati v Ameriki, in sicer v New Yorku. Pod menoj Jadran, nad menoj lepi vinogradi in prelepa polja, pred menoj pa mogočni grad Miramar in okrog njega lep park.

Kadar o tem premišljam, kadar stopi prelepa slika naših krajev pred moje oči, me zaboli v srcu in polasti se me neizmerno domotožje.

Naše lepe primorske kraje pa so žalibog oskrnjali italijanski napisi, ki so bili nabiti po vseh zidovih in ob cestah. Človeku se je kar gnjusilo in velikokrat sem pljunil vanje! Te napise je dal nabiti človek, ki je hotel podjarmiti ves svet in z njim vred slovenske narode. Ta perversnež je bil ubijalec in izdajalec Mussolini. Toda on je že prejel zasluženo plačilo! Prepričan sem, da se ne bo nikoli več primorskim Slovincem tako hudo godilo kot se je pod 23-letnim Mussolinijevim terorjem.

Ne samo v Gorici, temveč po vsej Julijski Krajini so bili napisi, "tukaj se govori samo italijansko!" Naj navedem slučaj, kateremu sem bil sam priča. Dne 5. septembra 1943 smo sedeli v gostilni, pili dobro kapljico in se pogovarjali po slovensko. Nenadoma sta prišla z vrta dva fašista in začela nad nami kričati: "Fuori con slavi!" (Ven s Slovenci!) "Ter se volote parlate slavo andote a Lubiana, qui non e piri posto per voi." (Če hočete govoriti slovensko, pojdite v Ljubljano, kajti tu ni več prostora za vas.)

Seveda, drugega nam ni bilo kot plačati in iti domov. Gospodar je bil tudi Italijan, toda bilo mu je zelo žal, kajti od tistega večera ni nobeden izmed nas več obiskal njegove gostilne. Da, taka je bila laška civilizacija! Leta 1918, ko so Lahi po nesreči zasedli Trst, so kričali, da so nam prinesli civilizacijo. Toda take civilizacije nismo nikoli potrebovali! Dovolj smo se naučili v šolah pod Avstrijo, zato nismo potrebovali Italijane za učitelje. Hvala, da je končno propadel nacifasizem in da so zmagale zavezniške države. Upajmo, da bodo dobili svobodo vsi zasluženi narodi, posebno pa slovenski narod v Julijski Krajini.

Dobro se še spominjam, kako so Lahi govorili, da smo jim Slovenci trn v oči. Sedaj pa se bo končno izkazala pravica in Lahi bodo kaznovani za krivice, ki so jih storili nad slovenskim narodom.

Ljubljano, kajti tu ni več prostora za vas.)

Seveda, drugega nam ni bilo kot plačati in iti domov. Gospodar je bil tudi Italijan, toda bilo mu je zelo žal, kajti od tistega večera ni nobeden izmed nas več obiskal njegove gostilne.

Da, taka je bila laška civilizacija! Leta 1918, ko so Lahi po nesreči zasedli Trst, so kričali, da so nam prinesli civilizacijo. Toda take civilizacije nismo nikoli potrebovali! Dovolj smo se naučili v šolah pod Avstrijo, zato nismo potrebovali Italijane za učitelje. Hvala, da je končno propadel nacifasizem in da so zmagale zavezniške države. Upajmo, da bodo dobili svobodo vsi zasluženi narodi, posebno pa slovenski narod v Julijski Krajini.

Dobro se še spominjam, kako so Lahi govorili, da smo jim Slovenci trn v oči. Sedaj pa se bo končno izkazala pravica in Lahi bodo kaznovani za krivice, ki so jih storili nad slovenskim narodom.

Da, še bom doživel, ko bom zopet vozil po naših domačih cestah in ves srecen zrl v Jadransko morje. In tisti gori napisi na zidovih hiš ne bodo nikoli več stali pred mojimi očmi. Samo škoda, da se ne bodo rane, ki jih je nam prizadel fašizem, tako hitro zacelile.

Da, zopet se bomo vozili v malih čolnih na Barban in veselo prepevali: "Oj, le naprej, le naprej, dokler je še vetra kej..." Spet se bodo prikazali ribiči iz Sv. Križa, z Nabrežin, iz Kontovelja in iz mojih dragih Barkovlj, ter veslali na svojih malih čolnih in počasi, počasi—spustili svoje mreže v tiho morje.

Da, še bodo mirni valovi našega prekrasnega Jadrana šumeli proti našemu slovenskemu obrežju in veter bo počasi razgrnil naša jadra—oj, le naprej, oj, le naprej, dokler je še vetra kej... Končam—ob teh mislih mi srce zadrti!

M. Civarli.

OPIS POTOVANJA PO ZAPADU

V.

Euclid, O.—Drugi dan je bila nedelja in pot naju je zanesla čez most v Alamedo in naprej proti pacifični obali. Ko stojiva s hčerko in gledava po morju v daljavo, me prevzame bolest in mislila sem si sama pri sebi, oj, ti morje, si mi vzel najdražje na svetu, moje sinove, po katerih mi hrepeni srce! Misli so poletele v neznano tujino s srčno željo, da bi se kmalu povrnilo.

Nazaj grede naju je pot zanesla v kino, kjer sva se zamudili nekaj ur. Vračajoč se proti domu, sta naju že čakala sodeča pred hišo oče in mati Tomšič in izrazila sta, da sta mislila, da sva se morda izgubili, ker naju ni bilo tako dolgo nazaj.

Zvečer nam je oče Tomšič še malo zaigral na svojo koncertino za odhodnico, kmalu potem pa smo se podali k počitku, kajti drugo jutro je bilo treba iti domov.

Zjutraj sva vstali zgodaj, misleč, da bova prehiteli Tomšičovo mamo. Toda sva se zmotili, kajti ko prideva v kuhinjo, je že kava prav prijetno dišala. Po zajtrku pa sta naju zapeljala na

postajo, nakar smo se prav prijateljsko poslovili. Seveda sva se jima ponovno zahvalili za njun trud, ki sta ga imela z nama. Preživeli sva nekaj prav prijetnih ur v njuni družbi, kar nama bo ostalo v trajnem spominu.

Ob 8:15 sva že sedeli na vlaku Santa Fe, kateri je naju peljal skozi južno Californijo, kjer raste veliko žlahtnega sadja. Videli sva na milje dolge vrtove in sadovnjake z breskvami, orehi in figovimi drevesi. Zemljo namakajo umetno, ker v teh krajih ne dežuje poletne mesece in dež tudi ni zaželen radi sadja, kateremu bi naredil več škode kot koristi.

Popoldne istega dneva pa je pričela izginjati prelepa ravnina in vlak se je pričel viti gori po strminah in okrog hribov, skozi tunele, tako da sem čisto mislila, da se vozimo nazaj in ne naprej. Peljali smo se po tako visokih slemenih, da ko pogledaš skozi okno doli, ti kar sapa zastane in se nehote vprašaš, ali si še vedno v Californiji.

Pozne popoldne smo se pripeljali v mesto Barstow, kjer smo morali vsi izstopiti in se presesti na drug vlak, kateri nas je peljal do Phoenixa, Ariz. Tam skozi se ne bi rada nikoli več vozila, kajti vladala je neznosna vročina. Vso noč in ves dan je vlak vozil skozi puščavo in ni bilo videti drugega kakor samo skalovje, pesek in tu in tam kakšen kaktus, štrleč v nebo, kakor da bi prosil dežja.

Polagoma pa smo pričeli zapuščati tisto puščavo in vlak nas je peljal skozi lepa polja. Videli smo na kupe "cantalopes", katere so prebirali in vlagali v zabojce za odpošiljatev na trg.

V Phoenix smo dospeli 10. julija. Tam niso ostali dolgo, ker se je nama zdelo preveč vroče. Ko sva hodili po pločniku, naju je peklo skozi obuvala. Toda vročina je suha, zategadelj jo je lažje prenašati.

S hčerko nekaj časa hodiva sem in tja, toda sva se kmalu naveličali in sva šli še tisti večer na vlak, kateri nas je odpeljal po hriboh in skozi gozdove. Voznja je bila prijetna, ker smo imeli voz s prečrčno napeljavo. Železi sva, da bi bilo tako udobno skozi do Chicago, toda sva se motili. Malo pred polnočjo se je vlak ustavil in sprevoznik je nam zapovedal, da moramo vsi izstopiti iz vlaka. Na, ta je pa lepa, sem si mislila. Prav sva mislili, kako udobno bova zaspali! Ustavili smo se v malem mestu Ash Forku, kjer smo vsi morali čakati na vlak do drugega dneva.

Sreča v nesreči je bila, da sva dobili še zadnjo sobo v hotelu, katere je imela dve široki postelji. Kmalu nato je prišla v hotel mlada mati z dvema otrokoma, ki bi tudi rada dobila sobo, pa je ni mogla dobiti, nato pa sem ji ponudila, če hoče z nama deliti sobo. Razumljivo, da je bila takoj zadovoljna in tako sva plačali vsaka \$2.50.

Spala ni nobena veliko, kajti vlaki so skozi vso noč ropotali in se ustavljali, ker je hotel ob glavni progi Los Angeles-Chicago.

Drugo jutro smo vstali in šli na peron ter opazovali, kako so natrpani vlaki vozili vojake proti Californiji. Vsak vlak se je ustavil za pet do deset minut, medtem pa so vojaki hitro izstopili in šli kupiti vložke in kavo. Nisem jih mogla dolgo opazovati, ker so mi solze zalile oči in morala sem se obrniti v drugo stran. Kako sem se počutila pri srcu, ko jih je vlak odpeljal, ne morem popisati. Mislila sem si, veliko jih gre tja, koliko pa se jih bo povrnilo, je pa vprašanje.

Končno je prišel vlak, katerega smo toliko časa čakali; bil je močno natrpan z vojaki, ki so se vračali domov. Mnogi so bili zelo veseli, ker so srečno prišli nazaj po tolikih letih.

Tisto popoldne nekaj ur nisva mogli dobiti sedežev, zato so naju vsi potniki v našem vozu dobro poznali. Vlak je drvel dalje in se ustavljaj, da so potniki izstopali, nakar sva dobili sedeža.

Vozili smo se skozi državo New Mexico in Colorado. Čas je hitro tekel, ker smo imeli veselo družbo med nami. Še iz tako majhne stvari so ustvarili obilo smeha in šala je sledila šali. Posebno s sendviči so neprestano zbijali šale.

Država New Mexico ni dosti

V Moskvi je zadnje mesece zopet na dnevnem redu podpisovanje prijateljskih paktov. Na tej sliki je vidno podpisovanje novega pakta med USSR in Kitajsko. Nekateri ministri pravijo, da je v tem paktu "smagala" Kitajska, bodočnosti bo pokazala, kdo je v resnici smagala.

LEPSA KOT ARIZONA. LE SEVERNI

kraji so bili videti malo bolj zeleni. Ko smo se peljali skozi Colorado, je na vlak prišel neki mož in pričel prodajati razglednice in namizne prte, pri tem pa je upil kot jesihar: "Kupite to, da boste imeli za spomin! Sedaj nas bo vlak peljal skozi najvišjo goro na svetu, ki je 7,600 čevljev nad morjem." Ne vem, če je govoril resnico ali ne, toda potniki ga niso poslušali.

Vlak je drvel po državi Kansas. Pred nami so se razprostirala sama lepa pšenična polja. Ustavili smo se le v večjih mestih in le ime enega mesta sem si zapomnila, in sicer Hutchinson, kjer je bil nastanjen nekaj mesecev moj mlajši sin.

Potem smo se peljali po državi Missouri in nato Illinois. Ko sva se pripeljali v Chicago, se je nama zdelo kakor da bi bili doma. Namenili sva se, da se mimo grede še ustaviva v Jolietu in obiščeva naše sorodnike in strica, kar sva tudi storili.

Drugi dan pa sva se odpravili proti domu. Dne 14. julija, ravno čez en mesec, sva zopet stali na postaji La Salle in čakali vlaka, da naju popelje domov.

Nekaj minut po enajsti uri zvečer sva vstopili v vlak. Dobili sva lep, zračni voz, kjer je bilo dosti sedežev na razpolago. Videlo se mi je, da smo se zelo hitro pripeljali v Cleveland. Na clevelandsko postajo smo dospeli v nedeljo ob sedmih zjutraj. Mislila sem si, ob tej uri še vsi spi, moj mož tudi, pa lepo s hčerko ubereva na poulično. Vzelo naju je ravno dve uri, da sva prišli domov.

In tako smo bili vsi presenečeni. Mož je še spal in midve sva si morali kavo kuhati.

Sedaj gre življenje zopet svojo pot; čeravno je že konec vojne, mi pa še vedno težko čakamo vesti od naših dragih in se vprašujemo, če so še pri življenju. Kamen od srca se nam bo odvalil šele tedaj, ko bodo naši sinovi zopet prestopili domači prag. Home, sweet home!

(Konec.)

Mary Dodic.

SEJA KLUBA 49 JSZ

Cleveland, O.—Pozivam članstvo kluba št. 49 JSZ, da se številno udeleži seje, ki se bo vršila v nedeljo, 16. septembra, v čitalnici Slovenskega delavskega doma na Waterloo rd. Pričetek točno ob desetih dopoldne.

Tajnik.

PLES DRUŠTVA ŠT. 682 SNPJ

Library, Pa.—V nedeljo, 16. septembra, se bo vršil ples društva št. 682 SNPJ v Slovenskem domu v Libraryju. Pričetek ob pol devetih. Za ples bo igral orkester Mastaja Kinga (poprej Kukovich). Na svidenje! (Dospelo prepozno za objavo v sredini številki.—Ured.)

Odbor.

SEJA DRUŠTVA ŠT. 659 SNPJ

St. Louis, Mo.—Seja društva št. 659 SNPJ se bo vršila v petek, 14. septembra, v dvorani Concordia, 13. cesta in Arsenala st. Članstvo je vabljeno, da se je udeleži v velikem številu. (Dospelo prepozno za objavo v uradni številki Prosvete.—Ured.)

Odbor.

V Prosveti so dnevne svetovne in delavske vesti. Ali jih čitate vsak dan?

TO IN ONO

Library, Pa.—Po dolgem času se zopet oglašam v naši Prosveti. Glede delavskih razmer se vedno vse po starem, nam dela je še vedno dovolj. Sedaj, vprašanje pa je, koliko bodo vladale sedanje razmere.

Tudi jaz dobro delam, le sedem dni na teden, in sicer vedno kot nočni čuvaj. Te dela pa sem sit že do grla, ti ure so preveč dolge, posebej ker delam ponoči in sem na delu čisto sam. Upam, da bo kmalu konec, kajti kak hitro bodo vse naredili, potem bom zopet delal podnevi.

Naj še omenim, da so me postavili za nočnega čuvaja, ker tem, ko so tatovi pokradli vse, ko robe, nakar sem pazil mesecev, a ni bilo nikogar okrog, toda kakor hitro sem premeščen na dnevno delo, zlikovci prišli in pokrali vse zavojeve cigarete in druge stvari. Radi tega sem moral iti doli dan zopet delat ponoči. So tatovi že pod ključem, ne ni treba nič bati, da bi se nazaj.

Na tem delu sem zaposlen 15 mesecev in tatovi so me na obisk še štirikrat, vsakič kadar sem delal podnevi. Tudi dovolj sem imel dela.

V kratkem času smo prišli v družbo izgubili tri člana. Najprvo je umrla Vida Katanato Mike Alič, za njim Frank Slapnik. On je umrlo avgusta po dolgi in mučni lezni. Imel je raka na želodcu. Zdravil se je pri raznih zdravnikih, toda pomagati mu niso mogli. Potem bi rad šel v tujino, a ga niso hoteli sprejeti, češ, da je imel neozdravljivo bolezen. Končno so ga jeli v dom za onemogelje, tam je bil samo en dan in noč in se poslovil s tega sveta za vselej.

Pokojniki je bil star 62 let, ma pri Skofji loki na Gorškem. Ne vem, ali je imel neke sorodnike ali ne. Pred leti je umrl njegov brat v Libraryju. Bil je samski in dolgo zvest član SNPJ.

Tako odhajamo počasi za drugim in tako SNPJ izgublja vsak dan svoje stare in mlade članice. Seveda, zakon ravne se ne more nihče uveljaviti in v prihodnosti se bodo naše organizacije pa je imenovanje starih članov velik problem, kajti nimamo dovolj mladine, da bi zamašila vrzeli, nastajajo z umiranjem starih članstva.

Tudi bolnikov imamo prilično število. Eden od njih pa drugi zbolil. Starost haja in nam ni treba pričakovati ničesar dobrega.

Naj omenim še nekaj, kar gotovo zanimajo stare Kolonizatorje. Stari Rožane je imel dva sina, ki sta bila v partizanski vojski. Te vrstice so pisane iz Enakopravnosti z dne 1. avgusta. "V globoki žalosti smo ročamo vsem prijateljem znanec, da sta za svobodo slovenskega naroda darovala mladi življenji naša nepoznanca sinova Tonček Zupančič, star 21 let. Padel je kot partizanski bolničar dne 26. oktobra 1944 pri Žuženberku.

"Boleča izguba obeh sinov nenadomestljiva, tolaži pa zavest, da sta umrla kot junaki in da počivata v osvoboditvenih domovini. Kolovrat, Zaprta.

(Dolje na 3. strani)

FAŠISTIČNI DOMOBRANSKI TEROR NAD SLOVENC

(Nadaljevanje)

Vandalistični vdor v Belo Krajino

Dne 10. VII. 1944 so Nemci z močnimi silami začeli napadati osvobodeno ozemlje Žužemberka in vzhodne Bele Krajine z namenom, da bi izropali naše žito in tam zadali udarec osvobodjenemu ozemlju.

Napadala je I. kosaška divizija pod poveljstvom nemškega generalmajora von Pannwitz, sestavljena iz I. dolskega polka, I. kubanskega polka, I. Jager-erzatz-bataljona, I. bataljona gestapovcev, 2 divizij artilerije ter 10., 13. in 30. ustaške bojne. Vsega skupaj o-koli 8.000 mož. Poskus se je sprico odpora naših edinic XV. in XVIII. divizije, belokranjskega korpusa ter enot hrvatskega IV. korpusa ponesrečil, sovražnik se je z izgubami okoli 1000 mož moral umakniti na izhodiščne položaje.

Takoj se je podala posebna komisija, poslana od komisije pri predstvi SNOS za ugotovitev zločinov okupatorjev in njihovih pomagačev, sestavljena iz tajnika komisije sodnika Fedorja Kosića, referenta odvetorja Kosića, referenta odvetorja dr. Rasta Tusulina, sodnika vojaškega področnega sodišča za Belo Krajino in bivšega civilnega sodnika Bogomirja Bogataja, župnika upravitelja v Metliki patra Modesta Golie, fotografa in zdravnika, na bojišče in ugotovila sledeče:

Ves pohod je imel značaj roparske vdora podivjane roparske vojske. Plenili so vojaki in oficirji, zlasti po vaseh Draščih, Čurle, Rosalnice in Radovici ter v mestu Metliki s pomočjo domačega, v nemško uniformo oblečenega vodnika, izdajalca Ivana Ulage, bivšega kmetarja v Metliki.

Umrjeni so bili sledeči mirni kmeti prebivalci:

- 13. VII. delavec Martin Voglar, ki je bil obstreljen, nato pa živ vren v gorečo hišo. Bil je slaboumen.
- 13. VII. vdova Vrnšar, stara 80 let, zadeta od mine.
- 13. VII. kmet Janez Simončič, zadet z nožem v Radovicih.
- 15. VII. kmet Marko Režek, star 79 let, zaklan v svoji zidani hiši.
- 17. VII. kmet Anton Hozjan, star 80 let, ustrelen.
- 17. VII. kmeti sin Anton Muzar, ustrelen in vržen v gorečo hišo.
- 17. VII. kmet Marko Režek, star 63 let, ustrelen.
- 17. VII. gospodinja Terezija Janžekovič, ustrelena.
- 17. VII. učiteljica Milena Kozjan, 30-letna mati enoletnega in 2-letnega otroka, ustrelena.
- 17. VII. kmet Anton Bajuk, ustrelen.
- 19. VII. Jožef Sepehar, ustrelen.
- 19. VII. kmet Martin Zugelj, ustrelen.

Imenovani so bili mirni prebivalci in niso izvrševali nikake funkcije naše narodne oblasti ali naše vojske.

Podivjana tolpa je požgala mnogo hiš v Draščih in v drugih okoliških vaseh. V Metliki, v katero so udrli za podruge, so požgali 31 stanovanjskih hiš, 99 gospodarskih poslopj ter povzročili škodo za 15.000.000 pred-vojnih dinarjev. Izropali so živeža, obleke, dragocenosti in denarja za 321.626 lir, RM 140.3000 Kun.

Vsega skupaj je bilo požganih 59 stanovanjskih hiš, 137 gospodarskih poslopj, zgorelo je 15 prašičev in 3 krave, odpeljali so 70 glav živine.

V Draščih je bilo požgano 26 objektov in 54 objektov in Gasileki dom v Metliki. 65 prebivalcem 23 stanovanjskih hiš, 34 podov, 26 senikov, 30 hlevov, 21 svinjakov, 11 lop, 10 kozolcev, 5 kleti in 4 zidance. V vasi Svržaki 10 kmetov 16 objektov, v vasi Čurle 6 kmetov 9 objektov, v Radovicih 3 kmetov 7 objektov, v Rosalnici 6 kmetov 7 objektov, v vasi Krmačina 3 kmetov 3 objekti, v vasi Vidošči 2 kmetov 2 objekta, v Železnikih 1 kmetu 1 objekt, v Slamni vasi 2 kmetoma 2 objekta. V vasi Boldraž 1 kmetu 1 objekt. Skupno je bilo požganih 117 mirnih kmetičev prebivalcem 270 objektov, ne da bi bili ti objekti branjeni.

Poslali so veliko število žensk, brez ozira na starost z grožnjo, da jih sicer ustrele. Poslilstvu

se je postavila v bran Milena Hozjanova, ki so jo v njenem stanovanju vpiro obeh otrok zaradi tega umorili s tremi streli v hrbet in s 4 v križ nad kolnikom. Žrtev je bila v tretjem mesecu nosečnosti.

Mater 5-otrok Danico Pezdirc v Draščih so hoteli Kozaki siliti, in dasi je bila noseča v 8 mesecu, so jo tepli z revolverjem po trebuhu in telesu in jo brcali, da je predčasno povila mrtvega otroka.

V Metliki so požigali po načrtu in sicer Zdravstveni dom, hišo bivšega župana in trgovca Ivana Malešiča, hišo Ivana Brodarača in Paherja. Ko se je neka gospa obrnila na nemškega oficirja, naj jo zavaruje pred ropanjem Kozakov, ji je ta odgovoril:

"Mi smo Metliko zasedli, Kozaki pa imajo nalogo, da jo izropajo!" Nemški oficirji so se pritoževali, da je v Metliki premalo vrednosti. Ropali pa so posebno ure, trgali ženskam zapletne z rok, dalje nalivna peresa, radijske aparate itd.

Prijateljstvo med narodi je podlaga miru

F. A. Vider

Naša nova domovina—Zedinjene države—je bogata na prirodnih zakladih, kakor tudi tehničnih iznajdbah in v primeri z zemeljsko površino drugih dežel, izvedmi Sovjetske Rusije, je še tudi tako malo obdelana, da se dolgo še ni bati pomanjkanja prostora na tem kontinentu.

Ce vzamemo za primer Japonsko, katera je po zemeljski površini skoro za enajst tisoč štiriinšestdeset milijonov manjša kot naša država California, a tam živi 72.000.000 ljudi, v državi Californiji pa le krog sedem milijonov, ali na drug način povedano, da na Japonskem živi na vsako štiriinšestdeset milijonov povprečno 488 ljudi, v ZDA pa le 43, znači, da bo v zelo blizu prihodnosti, prej ko bo ta dežela tako naseljena kot Japonska.

V deželi kot so Zedinjene države, ni smisla ali opravičenega vzroka za kakšno pomanjkanje ali brezposelnost, če bi bilo naše gospodarstvo vsaj delno usmerjeno za blagor vsega naroda in ne le za manjšino ljudi, kot je sedaj, kateri izkoriščajo naravne zaklade dežele v svoje privatne koristi. Tudi nobena zunanja trgovska kompeticija nam bi ne mogla kratiti spanja, še najmanj pa kakšna kompeticija od strani Sovjetske unije.

Da je Rusija razvila svojo industrijo v kolosalnem obsegu, dvignila kmetijstvo na stopnjo, kakršne ne pozna zgodovina v tako kratkem času in da bo vse še izpopolnila, o tem ni nobene dvoma. Vendar pa nam to ne daje opravičenega povoda, da bi se bali njene kompeticije ali bili mogoče nevoščljivi narodu, ki se je dvignil iz mizerije na boljše stopnjo življenjskega standarda. Saj imajo tudi Rusi, kakor ostali narodi, tisti namreč, ki so bili stoletja sužnji tujih gospodarjev, pravico do življenja in svobode, ter take demokracije, kakršno si zaželijo sami in ne take kot jim jo vsiljujejo zapadni zavezniki, ker to postopanje tudi ni demokratično.

Zagovorniki sistema privatne lastnine se najbrže zavajajo dejstva, da bo mogoče v Sovjetski Rusiji pod kolektivno ali ljudsko lastnino hitreje in boljše razviti znanstvene in intelektualne moči kot pri nas. To pomeni, da nas lahko v nekaj letih v marsičem prekosijo in tako tudi v izboljšanju življenjskih pogojev. Če enkrat pride do tega, bo pač težko delovnim masam tukaj in v drugih kapitalističnih deželah dopovedati, da je naše vrste gospodarski sistem najboljši. Ampak s podlo propagando, katero vodi tukajšnja reakcija proti-ruskemu narodu, ne more in tudi ne bo ustavila tamošnjega napredka, ker dejstva govori, da je ljudstvo v vladi in jo solidno podpira v njenih podvzvitih.

Ce bi odgovorni državniki v Washingtonu imeli dovolj razsodnosti in gledali v bodočnost s stališča, da bi zagurali trajen mir bodočim generacijam tega kontinenta in pridobili zunanjo trgovino, bi pazili, da bi se položili temelji prijateljskih odnosov, ki želijo naše prijateljsko sodelovanje. Z odurnim postopanjem, ali celo z grožnjami onim, ki so mogoče odločili živeti po drugem načinu od nas, pa ne more roditi drugega kot odpor in sovražstvo, katerega posledice so nam znane.

Rusija je v tej vojni pokazala, da ni agresivna sila in da vse, kar želi, so prijateljski sosedje, kakršne si želimo tudi mi krog našega kontinenta. Zato tudi ni vzroka, zakaj bi ta dva naroda ne mogla živeti v prijateljskih odnosih.

slovenskih protiljudskih skupin, da je namreč treba ukloniti tudi Primorje. In kakor so Nemci v veliki ofenzivi s pomočjo prvih oddelkov domobrancev preplavili Dolenjsko, tako so tudi tu s pogostimi ofenzivnimi sunki, večinoma skupno z domobranci in italijanskimi fašisti, začeli udarjati po NOV in POS. Zadevali pa so nedolžno slovensko prebivalstvo.

(Se nadaljuje.)

SKRB ZA MLADINO V NOVI JUGOSLAVIJI

Napisala KRISTA ŠULER

Naslednji članek je bil priobčen v decembrski izdaji "Naše ženo," glasila Protifašistične ženske zveze v Sloveniji. Članek prikazuje vso skrb in ljubezen osvobodilnega gibanja do revnih otrok. Če se v tem članku izpovedane nade uresničijo, tedaj bo mladina v Novi Jugoslaviji res zasijala lepa bodočnost. Avtorica članka je načelnica oddelka za mladinsko skrbstvo v Sloveniji.

Vsak narod ve, da je neusahljivi vir njegovega življenja—mladina. Tudi Slovencem bo šele nov, zdrav mladi red zacelil rane, ki nam jih je v živo telo zasekal sovražnik.

Nova slovenska ljudska oblast ve, kaj mora storiti. Že danes, ko naša borba za svobodo še ni končana, skuša pomagati našim malim, nezaščitenim in bednim, ki so izgubili varstvo doma in oporo tople matrine ljubezni.

Kako je živela taka mladina v bivši Jugoslaviji? Vsa skrb zanjo je bila več ali manj navidezna. Po večjih krajih je bilo nekaj domov in zavetišč. V njih je našlo zavetje le majhno število bedne in osirotele mladice. Koliko otrok pa je stradalo, hiral po tesnih in vlažnih stanovanjih, delavskih revirjih, po viničarskih bajtah, po kletnih in podstrešnih stanovanjih mest in po predmestnih barakah! Koliko mater ni moglo dobiti zaposlitve, ali pa so jo imele danes tu, jutri tam! Odganjali so jih iz službe zaradi majhnega otroka, ki so ga morale med delom imeti pri sebi. In vendar smo imeli tudi v Jugoslaviji oddelke za mladinsko skrbstvo. Ljudje, ki jim je bila poverjena skrb za osirotele, deco, pa niso videli ne krivice, ki so jih ti mali trpeli, ne škode, ki se je s tem godila narodu.

Hrvatski list "Žena u borbi" nam v grozotnih številkah razkriva bedo in umrljivost mladine v bivši Jugoslaviji: Vsak četrti otrok, ki se je rodil zdrav, je umrl, predno je dočrtil deset let. Po številu rojstev je bila naša država med prvimi, stala pa je na prvem mestu tudi po številu umrlih otrok. Letno je umrlo približno 130.000 otrok.

Okrog 250 tisoč otrok se je potikalo po vaseh in mestih brez pravega doma, brez oskrbe in nege. Le okrog devet tisoč takih sirot so oskrbovali po raznih zavetiščih, v katerih jih je tri četrtine pomrlo. Te številke srahotno obtožujejo vse, ki so vodili socialno politiko.

Mi pa bomo postavili mladinsko skrbstvo na nove temelje. Predvsem bo treba, da prevzame skrb za našo mladino ves slovenski narod. To ne bo težko, saj bo vse pošteno ljudstvo po svojih narodnosvobodilnih odbojih odločalo o vsem, torej tudi o svoji mladini. Odločale bodo o tem v prvi vrsti žene, matere same, saj imajo pravico voliti in biti voljene. Kdo bo lažje dajal nasvete in predloge pri sestankih NOO na vaseh in v mestih, kdo bo bolj toplo in z večjo vnetostjo zastopal koristi mladine, kot matere same, ki so otrokom najbližje!

Odločala pa bo pri tem tudi mladina sama, saj bo imela od 18 leta starosti tudi ona polno volilno pravico.

Katere otroke mora zajeti v prvi vrsti naša skrb in ljubezen

in kaj moramo storiti zanje? To so predvsem otroci naših padlih borcev, otroci, ki zaradi vojnih razmer nimajo več doma, ki so žrtve podivjanega sovražnika in domačih izdajalcev. To so tisti številni, ki so do zdaj živeli na cesti in beračili od hiše do hiše za kosček kruha, ki so se večkrat zaradi bednega življenja izgubili med postopaje in končali po zaporih.

Vsem tem malim, nebotječnim brezdomcem bomo preskrbeli streho, prehrano, obutev in obleko in jim dali primerno vzgojo. Začasno so to še težke naloge, a z dobro voljo in požrtvovalnostjo se da tudi to uresničiti. Že zdaj smo pripravili otroški dom, ki sprejema male in najmlajše in jim nudi vso oskrbo. Pripravlja pa se še drugi, ki bo v kratkem sprejel one, ki so še oskrbe potrebni.

Pozneje bomo ustanovili posebne, po modernih vidikih urejene otroške domove, v katerih bo življenje malih potekalo tako, da jim bo nadomeščalo kolikor mogoče matersko nego. Pri tem naj nam bo vzor Sovjetska zveza, ki je v najtežjem času vložila vso skrb za vojne sirote in pokazala, kako je treba reševati to vprašanje.

Tako bo tudi pri nas v dobi obnove naših prvih nalog. Spomnimo se samo težke usode onih otrok, ki jih je okupator odvedel in razmetal po vseh državah, kjer danes umirajo po taboriščih ali pa v najboljšem slučaju delajo po tovarnah. Treba jih bo izslediti in vrniti domovini. Mnogi izmed njih so morda že pozabili slovensko govoro, nekateri najmlajši celo svoje ime. Zanje bomo morali storiti vse, da bodo čim prej pognali korenine v slovensko rodno tla.

V novi domovini bo moral delati vsak, ki je dela zmožen. Zato bo naša skrb za otroke vseh onih staršev, ki bodo zaposleni in otroci preko dneva ne bodo imeli varstva. Do zdaj so bili taki otroci v mnogih primerih, posebno v industrijskih središčih in po mestih, prepušteni cesti in raznim drugim kvarnim vplivom. Zdjaj pa bodo za take otroke urejena dnevna zavetišča. Tu se bodo lahko zaposlili z igro, športom, učenjem, filmi in gledališkimi predstavami, sploh z vsem, kar jih veseli in ob čemer se uče. Po končanem delu staršev pa se bodo vračali zdravi in veseli na svoje domove.

Posebno pažnjo bomo posvetili prevzgojiti "mladih nesrečnikov," ki so našli na napačno življenjsko pot in se zavoljo težkih prilik v družini ali kvarnega vpliva družbe zgubili med one, ki jim je kraja vsakdanja nuja, streha in dom pa kanal in cesta. Za take otroke bomo morali po-

Glasovi iz naselbin

(Nadaljevanje z 2. strani)

dne 3. junija 1945. Zalujoči: Rudolf, oče, Alojzija, mati, Andrej in Mirko, brata, Minka in Helena, sestra, ter ostalo sorodstvo."

V tej vojni je prišlo do tistega, kar so prerokovali stari ljudje, namreč da ne bo brat brata poznal in imel usmiljenja zanj. To je grozno, kaj vse so počeli belogardisti! Če je še kje pravica na svetu, potem bi morali postreliti vse slovenske izdajalce, ki so se obnašali slabše kot zverine.

Nadalje poroča isti list o drugi žrtvi iz Zagorja, ki je padla za boljše bodočnost slovenskega naroda. Poročilo se glasi: "Vsem sorodnikom in znancem sporočamo žalostno vest, da je naš nadvse ljubljeni nepoznani edini sin, brat ing. mont. Hubert Štibernik dne 2. februarja 1945 v Mlinah pri Zagorju ob Savi padel za svobodo slovenskega naroda. Do prevoza počiva v družbi svojega tovariša na pokopališču v Kolovratu pri Zagorju ob Savi. Ohranimo ga v lepem spominu! Globoko užalosteni starši, sestra Dana, svakinja, Müller-Petrič ter ostalo sorodstvo."

V kolikor mi je do sedaj znano, so padle iz kolovrške fare tri žrtve, toda ko bodo pričela prihajati pisma iz stare domovine, bomo najbrže zvedeli še o mnogih žrtvah, ki so darovale svoja življenja za novo Jugoslavijo. Ne vem, zakaj ne dobimo še nobene pošte iz stare domovine. Zelo rad bi izvedel, ali so še živi moji bratje in sestre.

Jacob Zupančič.

Restrikcije glede izvoza blaga odpravljene

Washington, D. C., 12. sept.—Administracija za zunanjo ekonomijo je naznanila odpravo skoro vseh restrikcij glede izvoza blaga v tuje države. Izjema velja za biveše sovražne države, Argentine in Španije. Odpravo restrikcij je naznanil Sidney H. Scheuer, direktor biroja, za dohave. On je dejal, da hoče Amerika pospešiti obnovo zunanje trgovine.

V Prosveti so dnevne svetovne in delavske vesti. Ali jih čitate vsak dan?

LOWERS
wear a corsage
Blossoms on your shoulder, light your loveliness
SEE OR PHONE YOUR FLOREST
HE'LL DELIVER BY TELEGRAPH

Potreba še vedno v pomoč pri razvedrilu! Kličite vaš War Service Corps Office WA Bash 0528

IN 10 YEARS
NATIONAL LABOR RELATIONS BOARD
HAS HELD 24000 ELECTIONS

20000 ELECTIONS FOR UNION
4000 ELECTIONS AGAINST UNION

CIO AFFILIATES WIN 1500 ELECTIONS
AFL AFFILIATES WIN 8000 ELECTIONS
INDEPENDENT UNIONS WIN 2500 ELECTIONS

"Ne hotela bi zamuditi niti ene ure tega!"

Hvala mojemu električnemu štedilniku, da sem lahko v pomoč malčkom pri njih razvedrilu!"

"Ne hotela bi zamuditi niti ure, da bi ne bila na razpolago mojim malčkom pri njih učenju raznih ročnih del. Časa imam dovolj, zakaj se imam zahvaliti mojemu avtomatičnemu električnemu štedilniku. Deluje takole:

Prej ko zapustim dom, denem jedila v peč, uredim avtomatični časovni kontrolnik in se podam z doma. Ob povratku je moje kosilo v redu za serviranje. In vse redilne stvari ostanejo v jestivah. Ko denem kosilo na mizo, bi morali videti, kako hitro je vsak grizljaj pospravljen iz nje!

V restici, kuhanje z elektriko je lahko, čisto in ekonomično. Ne pozabite si zagotoviti avtomatični električni štedilnik ko hitro se pojavijo na trgu."

COMMONWEALTH EDISON COMPANY

IZZA KONGRESA

Zgodovinski roman

Spisal
dr. Ivan Tavčar

(Nadaljevanje)

Za časa ljubljanskega kongresa je bila Češka stara kakih sedemnajst let. Če se ne motimo, se je porodila leta 1804. V l. 1821 je živela torej v zorni deviški mladosti. Pred sabo imamo sliko, ki jo predstavlja v tej zorni mladosti v žarni krasoti. Slikar sicer ni podpisal svojega imena, kdor pa pozna Langusovo slakovodeno slikarjenje, izprevidi takoj, da je Josipino Čekovo naslikala roka omenjenega mojstra. Podoba nam je dala na razpolago ljubezna gospa-sorodnica, kateri bodi izrečena zahvala na tej izredni prijaznosti! A pogled na podobo miče tudi priletnega človeka!

Gospica Josipina je naslikana v plesni obleki, kar je naravno, ker je ravno na plesih kot "steklena princezinja" žela svojo slavo. Na okroglem, cvetočem obrazu ti predvsem vzbujajo pozornost mala, skoraj trivogelna usteca, ki jih moraš nehote primerjati rdeči črešnji. Občudovati moraš dvoje velikih, sivih oči: prav kakor srna je zrla v svet.

Rožnati obrazek pa se je takorekoč upogibal pod težkimi kitami kostanjevih las, ki so ji kakor krona venčali glavo. Čelo, lica in vrat so ji obdajali umetno nasvedrani kodri, kakor jih je pri mladih dekletih zahtevala tedanja moda. Njene potomke-sorodnice so bile lepe, a Josipine Čekove niso dosegale. Nekaj podobna ji je bila svoj čas gospica Anica Čekova, ki je z nemško svojo lepoto razburjala mladim nam dijakom slovenska naša srca. Ali ljubi moj Bog, kje so že tudi tisti časi!

Tudi pri diplomatih je vzbujala Josipina Čekova splošno pozornost. Galantni Francoz vojvoda Blacas je dejal o nji: "Ta deklica je kakor poem mlade spomlad." In marki Caraman, njegov istakotni tovariš, je dostavil: "Ali pa kakor roža, ki se koplje v jutranji rosi." Knez Metternich, ki je bil grd prozaiist v takih rečeh, pa je izpregovoril površno: "Lepa je, a ker ni moja žena, kaj sem boljši z njo!" Obenem je stari hinavec zapisal v svoj dnevnik: "Es scheint, dass schöne Länder nicht immer schöne Bewohner haben. Ich sah nur ein hübsches Frauegesicht, und hinter diesem soll eine russische Köchin stecken, die unter den Feldjägern viel Unheil anstiftet."

V prazničnosti je kneza prekosil lord Stewart, ki se je v Josipini izrazil: "Kakor nov bankovec angleške banke je, bankovec za 20,000 funtov!" Lord Stewart je bil mnenja, da je dal s tem svojemu občudovanju najvišji izraz. Grof Capodistrias pa je, ko jo je prvič upogledal, žalostno vzdihnil: "Taka je kakor Griška, kadar bo zopet osvobodjena!"

Da na starše vse to občudovanje ni ostalo brez vtisa, je gotovo. Morda so globoko v duši gojili z njo posebne namene. Z različnimi poslanci in ministri je prišlo na kongres obilo mladih aristokratov. Ljubljanci so jih imenovali "atašeji" in pri "Belem konjičku"—v stari nekdanji Aurovi hiši—je imela ta lahkoživna družba svoje včasih zelo hrupno taborišče. Na plesih so se ti gospodski zelo odlikovali, umeli so zapeljivo govoriti, imeli so denar, imeli so tudi največkrat imenitna, zelo stara imena.

Če so kje izvohali lepo dekle, niso prej mirovali, da ji niso zmedli srca. Najhujše naskoke so mladi "atašeji" obračali proti gospici Češkovi. Morda so starši vsled tega kovali kake posebne naklepe; morda je sama mislila, da je odmenjena za kaj višjega, posebno od tedaj, ko jo je bil na plesu ogovoril prestolonaslednik Ferdinand. Ali kdo more dandanes kaj gotovega vedeti o vsem tem!

Če je pa kaj bilo, je pač gotovo, da je račune za vse to moral plačevati mladi Andrej Smole z Dunajske ceste. Zagledal se je bil v dekle, a pri svojih, da ne rabimo hujšega izraza, precej resolutnih navadah—radi teh ga je ljubljanski ljudski glas imenoval "trdega Andreja"—ni mogel tekmovali z mladimi atašeji. In če bi imeli dandanes kongres v Ljubljani, bi mladi atašeji pri ljubljanskih gospicah brez dvoma tudi imeli višji kurz nego solidni meščanski sinovi, katerim se je Andrej Smole leta 1821 komaj prištevali mogel!

"Fina!" Na materin klic je prihitela kakor srna iz loze. Kodri so ji zvonili okrog čela, okrog malih ušes, okrog cvetočega obrazka. Bila je vitka kakor jelka in deviška kakor prva zora ranega jutra! Nastopala je z veliko sigurnostjo, ko je pozdravila zbrano družbo.

"Pri gospodu proštu se poslovi!" je izpregovorila mati. Nekako ceremoniozno se je priklonila pred prelato in njegovim spremljevalcem, nato pa je obema poljubila roko, kakor je bila tedaj navada nasproti duhovnikom. Mili gospod ji je izpregovoril nekoliko ljubeznih besed; da naj preveč ne pleše, da ne bo preveč izkušnjav in da ji ne bo pretežavno opraviti velikonočne izpovedi.

Te ljubezne, a malo obsegajoče besede so spremljale dame s prav živahnim smehom. Potem sta proš in abbe Angelo Inglesie odšla, v žalost gospem, ki bi bile še prav rade klepetale o katoliški cerkvi v Luiziani in o župnišču patra Angela. Tudi domača hči, ki ni smela poslušati razgovorov starejših dam, se je vrnila v svojo sobo. Poslovila se je zopet s pokloni, ki so bili precej ceremoniozni.

Ko je bila gospodična odšla v svojo sobo, se oglasi Kandučeva: "Ti si pa srečna, ljuba Eliza, da ti je Bog dal tako lepega otroka!"

"Če je lepa," odklanja gospa Eliza, dasi je bila o tej lepoti bolj prepričana, nego si budi kdorkoli pod božjim solncem, "ne vem, da je pa pridna in zelo ubogljiva, to bi se pa skoraj upala trditi!"

"Lepa in pridna!" pritrdi gospa Janeževa. "Še veliko sreče boš užila radi nje. No, pa saj se že nekaj govori!"

"O Smoletu se nekaj govori!" zahiti gospa Lavrinka.

"Moj Bog, kaj se vse po mestu ne govori!" jo zavrne gospa Eliza. "Kar se govori, je največkrat neresnično; če bi pa pri tej stvari v govoricah kaj resnice tičalo, bi se mi vendar ne hoteli prenagliiti. Pri takih rečeh je treba pre-mišljati!"

(Dalje prihodnjič)

Črtice in povesti

Spisal F. S. Finšgar

(Nadaljevanje)

V soboto je prinesel Tone na večer domov kos platna. Ko je oče večerjal, si je šel sin pred vrata umivati smolaste roke. Potem je pospravil z mize, ogrnil suknjič, stisnil platno pod pazduho, zaklenil bajto in šel. Očetu ni nič povedal, kam gre. Ej, mnogo je že hodil Tone, nego, ponoči in podnevi, nevihte so ga podile, bliski in gromi so ga spremljali po samotah, ko se je vračal z dela domov—a zanj ni bila nobena pot pregrda, nobeno vreme predivje. Toda nocoj mu je zastajala noga. Prvič je menda začutil v prsih srce, ki mu je bilo tako močno, da se je čisto ozrl, če ne gre morda kdo za njim. Zbral je benede, iskal stakov, izmišljal si izgovorov, kako bi začel pri Mini. Čim bliže je bila Marinčkova kajža, tem težja je bila njegova noga.

"Da so si morali oče izmisliti to sitnost! Ali mi je tega treba!" Kar nazaj bi šel. Ali zopet ga je vlekel z nepoznano silo. Skozi okna Marinčkove kajže je gledala luč. Ob sobotah je Mina šivala pozno v noč. Pred durmi je Tone še nekoliko postal. Pristisnil je, ali ni morda kaj ljudi v hiši.

Tihota.

Pokljukal je. Marinčkova je prišla v vežo in odrinila leseni zapah.

"Sem mislil, da ne boste več pokonci, pa res ne utegnem sicer priti; tole platno sem kupil, sem rekel, bo za srajce, jih bo Mina naredila, če utegne."

Tone je govoril hitro, kar ni bila njegova navada. "Lej ga no, Toneta! Le noter pojdi! Pri nas ni zlepa delopusta; deklé ima na pretege dela. Kar posuli bi jo s šivanjem."

S trsko mu je svetila skozi vežo v čedno pobeljeno izbo, kjer je med belim platnom sedela za mizo Mina, belih rok in belega lica, bolj od platna.

"Mina, za srajce sem prinesel. Na, pogledj, ali bo tole pražnje?"

Mina je odložila šivanje na kolena, pogledala dobrovoljno Toneta, potem se glava po tkanini—na sredincu se ji je svetil rumen naprstnik—potipala pražnje pa se zopet ozrla v Toneta, ki si je popravljal suknjič, ker mu je lezel z ramen.

"Oho, Tone, to je za ženine! Kaj se boš?" Krog ustnic ji je zaigral smeh. "Ze vse ve, sem že rešen, je pomislil.

"I, saj mi ne kaže drugače.

Pri nas je tako nerodno, ker ni nikogar pri hiši."

Sedel je na vogel mize, pomieknil klobuk nazaj in se naslonil na roko. Mina je pričela hitro vbadati in je strmela nepremično v šivanje.

Stara se je oglasila iz zapečka: "Le se, le, Tone! Kaj boš čakal!"

"Kajne, mati! Naš oča tudi tako pravijo!"

"Ali imaš že izbrano? Pri nas se veliko zve, ker vedno kdo pride, pa o tebi še nič ne govore." Mina ga je zopet pogledala in z belimi zobmi hitro odtrgala dlakico nitke, katero je vdevala v šivanko.

Tone je brez potrebe zakasljaj, se presedel nekoliko ob mizo in že šel po sopo, da ji plove kar odkrito, čemu je prav za prav prišel. Pa se je oglasila mati iz zapečka in lezla govoriti na tla.

"Oh, takle delavec, tako pride, ki kaj zasluži, pa živ človek mu ne more reči napak besede—od takle fant—deset na en prst! Pomila še nisem. Le zme-nita se za srajce!"

Stara je nateknila velikanske copate in se izmuzala v vežo pred peč.

Tone je bil v silni zadregi. Ni mogel takoj spregovoriti.

"Mina!" "Kaj?" "Ni mi pogledala od dela. "Veš, Mina, saj pri nas bi se ji res ne godilo slabo. Nekaj imam, zasluži se tudi vsak dan, pa bi se živelo—ali ne, Mina?" "Bolje bi se ji godilo kot pri

najboljšem kmetu!"

"Kajne, Mina! No, kaj praviš?"

"I, saj sem rekla, da bi ji ne bilo nič sile!"

Mina ga je zopet pogledala, vdevala šivanko. Njene oči so žarele v svitu luči, krog ustnic je pa ležalo kakor pomilovalen smeh. A Tone ga ni videl.

"No, Mina, reci no!"

"Ali si čuden nocoj! Kaj naj rečem?"

"I no, da bi ji res ne bilo sile. Pa kako bi jo rad imel. Če bi ne mogla kdaj sama podelati, pa bi ji pomagal. Mina, jaz znam vse, še kuhati."

"Mala nebesa bi imela pri tebi."

"Kajne, Mina! Kaj misliš? Reci no!"

Mini je bilo jasno, po čem vprašuje Tone. Rdečica ji je plula v belo lice.

"Ko te pa skoraj nikoli ni k nam!"

"Saj me res ni bilo. No, zato nikar ne bodi huda. Pa pridem zdaj. Boš videla. Čez teden ne utegnem, takole ob nedeljah popoldne pa. Kajne, Mina, pa se bova pomenila?"

"Tone, le pridi, le."

(Dalje prihodnjič)

Razni mali oglasi

HAND BUTTONHOLE FINISHERS

Stalno polno urno delo v naši tovarni srajc. Upošlovni urad 3rd floor. MARSHALL FIELD & CO. State—Washington

BUS BOYS—za operiranje stroja za led, sprejemnike, za časno ali stalno. Upošlovni urad 3rd floor. MARSHALL FIELD & CO. State—Washington

Burlington Railroad

potrebuje
TELEGRAPHERS - MACHINISTS
BOILERMAKERS - PIPEFITTERS
CAR MEN - FREIGHT HANDLERS
MECHANIC'S HELPER
ALL CRAFTS
COACH CLEANERS - SIGNAL MEN
SINEMEN LABORERS
ALL CLASSES
LIBERAL AGE LIMIT
Free transportation to job
Apply 2nd Floor
C. B. & Q. R. R. CO.
433 W. HARRISON STREET
or 755 S. STATE STREET

M-E-N-M-E-N

To work in

Large Meat COMMISSARY

in the following positions:

Cooler Men
Checkers
Crew Loaders
Cutters
Luggers
(Day or night shifts)

Hourly rates—Nights 85c to \$1.04
Days 85c to \$1.00

Paid Vacations—Group Insurance

NATIONAL TEA CO.

310 No. Peoria St.

310 No. Peoria St.

310 No. Peoria St.

310 No. Peoria St.

310 No. Peoria St.

310 No. Peoria St.

310 No. Peoria St.

310 No. Peoria St.

310 No. Peoria St.

310 No. Peoria St.

310 No. Peoria St.

310 No. Peoria St.

310 No. Peoria St.

310 No. Peoria St.

310 No. Peoria St.

310 No. Peoria St.

310 No. Peoria St.

310 No. Peoria St.

310 No. Peoria St.

Razni mali oglasi

MEN

Jobs with a future in your neighborhood. No cut back problems. We need

CHECKERS AND STACKERS

Good starting salary
Excellent working conditions

Advance Transportation Co.

4100 S. Union Ave.
YAR 3200

LABORERS & PORTERS

Good pay - Good hours
Apply

ROSEN'S BAKERY

549 W. Division St.

SHEET METAL & TRUCK BODY BUILDERS

Steady Work - Good Pay
1821 W. 33rd Place
LAFAYETTE 2000

COOK AND GENERAL WORK

No heavy cleaning
6 rooms apt.; own room and bath
2 adults. \$25.
Call between 7 & 9 PM
FAI 2022

WOMEN

No Experience Necessary
Light Factory Work
Steady Job Good Pay

SEAMAN BAG CO.

2512 So. Damen Ave.

OPERATORS—EXPERIENCED

on Power Sewing Machines, earn \$1.25 to \$1.50 per hour. Steady work, 213 W. Institute Place. 7th floor, 1 block North of Chicago Ave., at Franklin Street.

GIRLS—Learn to sew on Power Sewing machines. \$5.00 per day while learning. Our operators earn \$8.00 to \$10.00 per day. 213 W. Institute Place. 7th floor, 1 block North of Chicago at Franklin Street.

GIRLS

Sewing Machine Operators
Good pay

OTTENHEIMER & CO.

407 S. Green St.

MECHANICS

BODY & FENDER MEN NEEDED
Chrysler experienced preferred, but not necessary. TOP PAY—Vacations—Pleasant working conditions.
C. W. MARQUARDT CO.
48 No. Laramie

DRIVERS

Also man to work in Wholesale Fruit and Vegetable House
Experience not necessary
Good pay, Steady work
GREENBERG & TUCKMAN
920 W. Randolph

SILK SHADE MAKERS

Izkušeni šivalci. Visoka plača
Čisto in prijazno delo

REMBRANDT LAMP CORP.

259 E. Erie St.—Superior 2467

\$50.00 NAGRADE

Ako veste za koga, ki ima dobro karo na prodaj, ali prodate vašo karo za izredno dobro ceno. Kličite SEELEY 0607 po 6 P.M. ali pa JUNIPER 7810.

RAILROAD

Freight Handlers
(Apply in person)

PENN. R. R.

323 W. POLK ST.

323 W. POLK ST.

323 W. POLK ST.

323 W. POLK ST.

323 W. POLK ST.

323 W. POLK ST.

323 W. POLK ST.

323 W. POLK ST.

323 W. POLK ST.

323 W. POLK ST.

323 W. POLK ST.

323 W. POLK ST.

323 W. POLK ST.

323 W. POLK ST.

323 W. POLK ST.

323 W. POLK ST.

323 W. POLK ST.

323 W. POLK ST.

323 W. POLK ST.

323 W. POLK ST.

323 W. POLK ST.

Razni mali oglasi

POMOČNICE KUCHARICAM—Ženske za delati solato, vložke, fountain delo, pomivanje posode in razna druga dela. Ob večerih, nedeljah in praznikih se ne dela. Upošlovni urad 3rd floor.—MARSHALL FIELD & CO., State—Washington.

PORTER

Day Work — Steady Job
\$40 week

SUNNE BAKERY

2202 Addison

BOYS & MEN

PERMANENT WORK
Under 45

To work in pressroom and other departments

NO EXPERIENCE NECESSARY
SPLENDID OPPORTUNITY
GOOD PAY

DAY OR NIGHT SHIFT
APPLY

2436 W. 15th St.

2436 W. 15th St.

2436 W. 15th St.

2436 W. 15th St.

2436 W. 15th St.

2436 W. 15th St.

2436 W. 15th St.

2436 W. 15th St.

2436 W. 15th St.

2436 W. 15th St.

2436 W. 15th St.

2436 W. 15th St.

2436 W. 15th St.

2436 W. 15th St.

2436 W. 15th St.

2436 W. 15th St.

2436 W. 15th St.

2436 W. 15th St.

2436 W. 15th St.

2436 W. 15th St.

2436 W. 15th St.

2436 W. 15th St.

2436 W. 15th St.

2436 W. 15th St.

2436 W. 15th St.

2436 W. 15th St.

2436 W. 15th St.

2436 W. 15th St.

2436 W. 15th St.

2436 W. 15th St.

2436 W. 15th St.

2436 W. 15th St.